

Nijerya'da Hayali Bir Kurum... Yolsuzluk, Devleti Yöneten Bir Kurum Haline Geldiğinde

Afrika'daki yolsuzluk, artık sadece bazı memurların işlediği mali ihlaller ya da burada bir yetkilinin görevden alınması veya orada bir başkasının yargılanmasıyla sonuçlanan skandallardan ibaret değildir; aksine bazı ülkelerde kendi araçlarının, ağlarının ve mekanizmalarının sahip olduğu entegre bir yapıya dönüşmüş; hatta bazen devlet içinde bir devlet haline gelmiştir. Nijerya'da, genel bütçeye dahil edilmiş ve halkın paralarından yaklaşık bir milyon Doları ele geçirmiş olan hayali bir devlet kurumunun varlığı, münferit bir olay değildir; aksine denetimin zayıfladığı, hukukun üstünlüğünün gerilediği ve çıkar ağlarının devlet kurumlarının önüne geçtiği durumlarda, yönetim kurumlarının acısını çektiği krizin boyutunu ortaya koyan bir penceredir.

Tehlike, ne kadar yüksek olursa olsun tutarın boyutunda değil; aksine yasada mevcut olmayan bir varlığın genel bütçe içinde kendine yer bulabilmiş olması ve başkent Abuja'daki federal hükümet kompleksinin tam kalbinde, sanki tam meşruiyete sahip resmi bir kurummuş gibi faaliyet gösterebilmesinde yatmaktadır. Sadece bu hakikat bile şu acı verici soruyu yöneltmek için yeterlidir: Hiç kimsenin dikkatini çekmeden denetimden kaçmayı başaran benzer kaç kurum, kuruluş var acaba?

Yolsuzluk, paraların çalınmasıyla başlamaz; aksine devlet kurumlarının, gerçek ile hayali, meşru ile uydurma olanı ayırt etmekten aciz kaldığı ve idari işlemlerin, kamu malını koruyan ve insanların haklarını güvence altına alan bir sistem olmaktan çıkıp, sadece manipüle edilebilen kağıt parçalarına dönüştüğü zaman başlar.

Afrika, on yıllardır garip bir tarihsel çelişkinin sahası haline gelmiştir; çünkü bu kıta, doğal kaynaklar açısından çok zengin ama birçok kalkınma göstergesine göre en yoksul bir kıtadır. Oysa Afrika, toprağında petrol, doğalgaz, altın, elmas, uranyum, kobalt, lityum ve manganez bulunmakta; yeraltında ise onu dünyanın en büyük ekonomik güçlerinden biri haline getirecek kadar zengin kaynaklar yatmaktadır; ancak ülkedeki birçok halk hâlâ yoksulluğun, işsizlik ve temel hizmetlerin bozulmasının acısını çekmektedir!

Bu çelişki, her ne kadar etkileri açık ve köklü olsa da sadece sömürgecilikle ve dış komplolarla açıklanamaz; aksine bu çelişkinin büyük bir kısmı, devletlerin kaynaklarını tüketen, ülkenin servetlerini özel banka hesaplarına aktaran, kurumların inşasını sekteye uğratan ve insanların devlete olan güvenini zayıflatan yolsuzluktan kaynaklanmaktadır.

Afrika'daki yolsuzluk artık rüşvet veya zimmete para geçirmeyle sınırlı değildir; aksine paravan şirketler, gerçek görevini yerine getirmeyen kurumlar, sadece kağıt üzerinde yürütülen projeler, yakın çevrelere verilen devlet ihaleleri, nüfuz ağlarına hizmet etmek için ayrılan bütçeler, hazineyi tüketen hayali işler ve halkların yararına olmayan haksız şartlarla imzalanan doğal kaynak

anlaşmalarla somutlaşan siyasi ve ekonomik olarak bütünüleşmiş bir sistem haline gelmiştir.

Bir de daha tehlikeli olan başka bir şekil daha vardır ki o da siyasi yolsuzluktur; zira iktidar, yolsuzluk yapanlara hesap sormak yerine onları koruyan bir araca dönüşür, seçimler aynı elitlerin yeniden üretilmesi için bir araç haline gelir ve devletin kaynakları da sadakatler satın almak için kullanılırsa, o zaman parti ile devlet arasındaki ve kamu malı ile özel çıkar arasındaki ayırım eriyip gider.

Ayrıca uluslararası ekonomik güçler de sorumluluklarından muaf tutulamaz; zira yolsuzluk ağlarının çoğu, sınır ötesi şirketler, finansal araçlar ya da yağmalanan paraları kabul edecek vergi cennetlerinden bağımsız olarak çalışmazlar. Dolayısıyla rüşvet verenler olduğu sürece, onu kabul edenler de var olmaya devam edeceği gibi yağmalanan paranın yurtdışındaki kapıları açık bulduğu sürece de ülke sınırları içindeki yolsuzlukla mücadele eksik bir mücadele olacaktır.

Ancak yolsuzluğun en tehlikeli sonuçları sadece ekonomik değil, aynı zamanda siyasi de. Dolayısıyla bu, devletin meşruiyetini baltalar, insanların kurumlara olan güvenliğini zayıflatır ve kargaşalara, darbelere ve silahlı çatışmalara kapı aralar; zira ıslah konusunda umudunu yitiren halklar, her zaman barışçıl veya istikrarlı olmayan başka araçlarla değişim arayışına girebilirler.

Bundan dolayı Nijerya Cumhurbaşkanı Bola Ahmed Tinubu'nun hayali kurum davasıyla ilgili soruşturma açma kararı gerekli bir adımı temsil etmekte ama bu skandalı ortaya çıkaran ortam olduğu gibi kalmaya devam ederken sadece bireylerin muhasebe edilmesiyle sınırlı kalmak yeterli olmayacaktır. Zira sorun, imza atan bir memurda ya da onay veren bir müdürde değil; aksine yasadışı bir varlığın devletin bir parçası haline gelmesine izin veren sistemdedir.

Afrika'nın gerçek mücadelesi, sadece mali yolsuzlukla ilgili değildir; bilakis devleti, topluma hizmet etmek için bir araç değil de zenginleşmek için bir araç haline getiren siyasi ve idari bir kültürle de ilgilidir. Bunun gerçekteşmesi ancak bağımsız kurumların inşa edilmesi, tarafsız bir yargı, özgür bir basın, yürütme erkine boyun eğmeyen denetim organları ve kamu kaynaklarından harcanan her Dinar, Lira, Frank veya Doların takip ve muhasebe edilebilir olmasını sağlayan dijital sistemler sayesinde mümkün olacaktır.

Tarih, devletlerin servetleri tükendiğinde değil, servetleri yağmalandığında çöktüğünü kanıtlamıştır. Bu ise kaynakların azlığı nedeniyle değil, iyi bir yönetimin yokluğu nedeniyleledir. Afrika, hammadde ihraç eden bir kıtadan ekonomik ve siyasi güç üreten bir kıtaya dönüşmek istiyorsa, bunun yolu yeni madenlerin keşfedilmesiyle değil, aksine halkların servetlerine sızan deliklerin kapatılmasıyla başlar.

Nijerya'daki hayali kurum, sadece bir yolsuzluk hikâyesi değildir; aksine Afrika'nın, modern devlet projesi ile onu zayıflatmak için yaşayan nüfuz ağları projesi arasında yaşanan daha büyük bir mücadeleyi yansıtan bir aynadır. Bu iki projeden birinin galip gelmesini, önümüzdeki on yıllarda kıtanın alacağı şekil belirleyecektir; yani ya servetleri ve kurumlarıyla gelişen bir kıta olacak, ya da

yeraltında zengin, halklarının hayatı ise yoksul bir kıta olarak kalmaya devam edecektir.

Nijerya'daki hayali kurum olayı kamuoyunu dehşete düşürmüştü olsa da bu, Afrika ile sınırlı olan bir istisna değildir; aksine içinde kurumların zayıfladığı, denetimin gerilediği, hesap verebilirlik ilkesinin yok olduğu her ülkede ortaya çıkabilecek yolsuzluk modelini yansıtmaktadır; zira Batı'nın denetimindeki tüm Müslüman ülkeler, bu sistematik yolsuzluğun pençesindedir.

Nitekim Orta Doğu da, biçimleri ülkeden ülkeye farklılık gösterse de tıpkı diğerleri gibi geçtiğimiz on yıllar boyunca kurumsal yolsuzluğun çok çeşitli biçimlerine tanıklık etmiştir. Zira bazı durumlarda idari yapının şişirilmesini ya da gerçek bir getirisi olmaksızın kamu kaynaklarını tüketen kurum, fon ve konseylerin kurulmasını temsil etmekte; diğer durumlarda ise şeffaf olmayan devlet ihaleleri, çıkar çatışmaları, kayırmacılık, nüfuzun istismar edilmesi ya da kapsamlı kalkınma pahasına dar çevrelere hizmet etmek üzere kamu kaynaklarının yönlendirilmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Bölgedeki birçok ülke, kapsamlı idari ve mali reform programları duyurmuş ve yolsuzlukla mücadele kurumları inşa etmiş olsa da bu çabaların başarısı, denetim kurumlarının bağımsızlığının, kamu harcamalarının şeffaflığının ve istisnasız tüm yetkililerin hesap verebilirliğinin boyutuyla bağlantılı olmaya devam etmektedir.

Yolsuzluğun en tehlikeli yanı, heder edilen paraların boyutu değil, aksine bizzat devletin üzerinde bıraktığı etkidir. Çünkü bu, insanların güvenini sarsmakta, yatırım fırsatlarını azaltmakta, hizmetlerin maliyetini artırmakta, kalkınmayı geciktirmekte ve yetkinliği sadakatten daha az değerli, hukuku ise ilişkiler açısından daha az etkili bir hale getirmektedir.

İşte burada Afrika ve Orta Doğu, tek bir gerçekte buluşmaktadır ki o da; en büyük meydan okumanın kaynakların eksik olması değil, hükümetin zayıf olmasıdır. Zira her iki bölge de doğal kaynaklara, stratejik bir coğrafi konuma ve büyük insan potansiyeline sahiptir; ancak bu imkânlardan istifade edilmesi, kaynakların, dar çıkarlar dengesine göre değil, verimlilik ve şeffaflık standartlarına göre yönetildiği kurumlar devletin varlığına bağlı olmaya devam etmektedir.

Afrika'da ya da Orta Doğu'daki tüm kalkınma projesi, güçlü kurumların inşası, hukukun üstünlüğü, yargının bağımsızlığı ve hesap verebilirlik kültürünün yerleştirilmesiyle başlar; zira yolsuzluğun ödüllendirildiği ve yetkin kişilerin marjinalleştirildiği bir ortamda gerçek kalkınmanın olması imkansızdır!

Bu nedenle Nijerya'daki olay sadece geçici bir haber değildir; aksine her devlete yönelik siyasi bir mesajdır; zira hayali kurumların ortaya çıkmasına ya da kamu parasını tüketen göstermelik yapıların varlığına izin veren bir devlet, gerçek devlet ile perde arkasındaki çıkar ağlarının kurduğu devlet arasında ayırım yapma yeteneğini kaybetmeye başlamış demektir.

Müslüman ülkelere yönelik gerçek çözüm, kâfir Batı'nın bize uyguladığı ve kurumların ve bireylerin yolsuzluğunu devlet otoritesiyle destekleyen, hesap verme yükümlülüğünden muaf tutan, yolsuzluk ortaya çıkıp ortadan kaldırılma

zamanı geldiğinde ancak o zaman hesap sorulan insan yapımı kanunlarla pekiştirilen bu sistematik yolsuzluktan kurtulmaktır; zira bu, bireyleri ortadan kaldırırken sürekli olarak yolsuzluk üretmektedir.

Bu vakıadan kurtulmak için bizim üzerimize vacip olan, bizi bir araya getiren, bizi 1300 yıldan fazla bir süre boyunca hüküm süren bir devlet haline getiren gerçek köklerimize; yani Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in metoduna ve devlet kurma yoluna geri dönmemizdir ki böylece sağlam bir kulpa sarılmayı terk ettiğimizden dolayı yitirdiğimiz izzetimize geri dönebilelim ve Kerim Rasulümüzün Raşidi Hilafet müjdesini gerçekleştirebilelim. Ancak bu mesele, dualar ve sloganlarla değil, aksine kamuoyunu değiştirmek için gösterilen gayretli çabalarla gerçekleşir ki böylece İslam'ın fikirlerini ve hükümlerini benimseyen genel bir bilinçten kaynaklanan bir kamuoyu oluşabsin.

Allah'a hamd olsun ki bu projeyi benimsemiş, Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in izinden giden, fikirleriyle seçkin bir parti oluşturan, Kitap ve Rasulü'nün sünnetinde geçen her şeye sıkı sıkıya bağlı kalan ve Allah'ın izniyle Hilafet Devleti'ni kurmak için gerekli her şeyi hazırlayan kimseler vardır.

Ey güç ve kuvvet ehli ve hayır ehli; Allah'ın kelimesini yüceltmek, yeryüzünde O'nun devletini kurmak ve O'nun hükmüyle yönetmek için gelin **Hizb-ut Tahrir** ile birlikte hareket ediniz ki böylece Allah bizden razı olsun ve Allah Azze ve Celle'nin şöyle buyurduğu duruma geri dönelim: **كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِّنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ** “Siz insanlar için çıkartılmış en hayırlı ümmetsiniz; marufu emreder, münkeri nehyedersiniz ve Allah'a inanırsınız. Eğer Ehli Kitap'da (Yahudiler ve Hristiyanlar) iman etseydi kendileri için hayırlı olurdu. Onlardan iman edenler vardır, fakat çoğu fasıktır.” [Al-i İmran 110]

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Nebil Abdulkerim